

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

ALKULUOKAN ARVIOINTI BIKVA- MENETELMÄLLÄ

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Syksy 2013
Marianne Pihlaja

Lahden ammattikorkeakoulu
Fysioterapian, hoitotyön ja sosiaalialan koulutusohjelma 210 op Opistoasteen
tutkinnon täydentäminen AMK - tutkinnoksi

PIHLAJA, MARIANNE:

ALKULUOKAN ARVIOINTI BIKVA-
MENTELMÄLLÄ

Sosionomi (AMK) opinnäytetyö, 33 sivua, 3 liitesivua

Syksy 2013

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena oli alkuluokan kehittäminen ja alkuluokan arviointi Bikva-menetelmällä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miten alkuluokkaa ja sen toimintaa tulisi kehittää asiakkaiden näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on alkuluokan ja sen toiminnan arviointi.

Opinnäytetyö toteutettiin Bikva- menetelmällä ja opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä käytettiin asiakaslähtöistä arviointia, Bikva- mallia. Aineisto kerättiin ryhmähaastatteluissa, joissa haastateltiin alkuluokan vanhempia, alkuluokan työntekijöitä ja esimiehiä.

Opinnäytetyön tuloksena saatiin selvitettyä miten alkuluokkaa ja sen toimintaa pitäisi kehittää vanhempien näkökulmasta. Vanhemmat tarvitsevat lisää tietoa alkuluokan toiminnasta ja perusteluja toimintatapojen valinnoille. Alkuluokan toiminnasta on keskusteltava enemmän vanhempien ja työyhteisön kanssa. Alkuluokan toiminta ja työ alkuluokassa on tehtävä näkyväksi muille. Alkuluokan esimiehillä on keskeinen rooli siinä, miten alkuluokan toiminta kehittyy tulevaisuudessa. Lisäksi on kehitettävä varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen yhteistyötä ja rakennettava lapselle turvallinen siirtymävaihe varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja koulun maailmaan.

Asiasanat: esiopetus, alkuopetus, yhteistyö ja alkuluokka.

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Social and Health Care

PIHLAJA, MARIANNE

EVALUATION OF PRIMARY
EDUCATION CLASS WITH THE
BIKVA - METHOD

Bachelor's Thesis in Social services, Lahti University of Applied Sciences, 33
pages, 3 pages of appendices

Autumn 2013

ABSTRACT

The subject of this thesis was the development of a primary education class and the evaluation of primary education with the Bikva- method. The objective of this thesis was to determine how the primary education class and its function should be developed from customers' point of view. The aim of this study is the primary education class and the assessment of its operation.

The study was carried out with the Bikva – method and the thesis data collection method was customer-driven evaluation, Bikva – model. The data was collected with a group interview with parents interviewed during the primary education class, the primary education class workers and supervisors.

The result of this study revealed how the primary education class and its activities should be developed from the perspective of parents. Parents need more information on the primary education class operation and explanation of the chosen approaches and methods. The primary education class operations should be discussed more with parents and the work community. The primary education class operation and the work done in the primary education class must be made visible to others. The primary education class managers have a key role to play in how the primary education class is evolving in the future. Moreover, cooperation between early childhood education and primary education should be developed and the child's safe transition from early childhood education to pre-school and school should be guaranteed.

Key words: Pre-education, primary education, cooperation, primary education class

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	ESI JA ALKUOPETUS	7
2.1	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö	9
2.2	Yhdistetty esi – ja alkuopetus	11
2.3	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö Hollolassa sekä alkuluokka	11
3	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS	15
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
4.1	Asiakaslähtöinen arviointi Bikva-malli	16
4.2	Aineistonkeruumenetelmä	17
4.3	Asiakaslähtöinen arviointi Bikva – mallin toteutus	18
4.4	Bikva-arvioinnin toteutus: aineiston hankinta ja analysointi	19
5	TULOKSET	23
5.1	Alkuluokan vanhempien näkemykset alkuluokasta	23
5.2	Työntekijöiden näkemykset ja kehittämisideat	25
5.3	Esimiesten näkemykset ja kehittämisideat	29
6	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	31
	LÄHTEET	34
	LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Esi- ja alkuopetuksen lapsiryhmän suunniteltua päivittäistä työskentelyä yhteisessä oppimisympäristössä kutsutaan alkuluokaksi. Alkuluokassa työskentelevät esiopettaja ja/ tai luokanopettaja, tarvittaessa lastenhoitaja ja/ tai koulunkäyntiavustaja ja tarvittaessa erityisopettaja moniammatillisena tiiminä. Alkuluokan tarkoituksena on lapsen ehyen koulupolun ja -päivän turvaaminen, johon kuuluu esikoululaisen aamu- ja iltapäivähoito sekä koululaisten iltapäivätoiminta. (Hollola 2011, 9 – 10.)

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää miten alkuluokkaa ja sen toimintaa tulisi kehittää asiakkaiden näkökulmasta Kalliolan koulussa. Opinnäytetyön tavoitteena on alkuluokan ja sen toiminnan arviointi. Lisäksi työntekijöiden ja esimiesten ryhmähaastattelussa on tarkoituksena löytää kehittämisideoita ja välineitä alkuluokan kehittämiseen.

Hollolan ja Kärkölen kunnat hoitavat sivistystoimen palvelut yhteistyössä ja kunnilla on yhteinen opetussuunnitelma. Hollolan ja Kärkölen esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa määritellään ja erotetaan esi- ja alkuopetuksen yhteinen toiminta ja esi- ja alkuopetuksen yhteinen työ, jolla tarkoitetaan alkuluokkaa. Tässä opinnäytetyössä alkuluokka tarkoittaa esi- ja alkuopetuksen yhteistä työtä niin kuin se on määriteltynä tämän johdannon alussa ja Hollolan kunnan opetussuunnitelmassa.

Hollolassa esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmaan kirjattiin yhteiset tavoitteet vuonna 2008. Tästä eteenpäin alkuluokkien määrä on kunnassa hiljalleen kasvanut. Opinnäytetyö toteutetaan Hollolassa Kalliolan koulun alkuluokan asiakkaille, henkilöstölle ja esimiehille. Opinnäytetyön aiheena alkuluokka on työelämälähtöinen, ajankohtainen ja mielenkiintoinen, koska alkuluokka ja sen toiminta on ollut käynnissä vasta muutaman vuoden ajan. Lisäksi aiheesta on hyvin vähän tutkimuksia.

Opinnäytetyö toteutetaan Bikva-menetelmällä ja aineisto kerätään siihen kuuluvilla asiakkaiden, työntekijöiden ja esimiesten ryhmähaastattelulla. Bikva-menetelmän ryhmähaastatteluiden tavoitteena on saada selville asiakkaiden eli

alkuluokan vanhempien näkemykset. Lisäksi on mahdollista tuoda esille myös henkilöstön näkökulmia esimiehille. Opinnäytetyössä asiakasnäkökulma rajataan koskemaan alkuluokan vanhempia, koska lasten näkemyksistä on juuri kerätty ja dokumentoitu tietoa keväällä 2013.

2 ESI JA ALKUOPETUS

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on vahvistaa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Esiopetuksen järjestämisessä huomioidaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt. Yhdessä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden kanssa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muodostavat valtakunnallisesti lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista edistävän kokonaisuuden. Esiopetus on vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista tarjottavaa suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta. Varhaiskasvatus, esiopetus osana varhaiskasvatusta ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän jatkumon. (Heikkilä, Välimäki & Ihalainen 2007, 7 - 12.)

Esiopetusta ja perusopetusta toteutetaan valtakunnallisten esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti ja molemmat perusteet on kirjattuna omina asiakirjoinaan. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on kirjattu vuonna 2004 ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet vuonna 2010. Valtakunnallisesti esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden muutostyö käynnistyi elokuussa 2012 ja se tulee jatkumaan 2012 – 2016 välisen ajan. Tämän perustetyön jälkeenkin esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat tulevat säilymään omina asiakirjoinaan. Tärkeintä esi- ja alkuopetuksen näkökulmasta on, että esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjatut tavoitteet ovat hyvin samansuuntaiset ja – sisältöiset.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja yhteiskunnan osallisuuteen, jossa hän osaa toimia eettisesti ja vastuuntuntoisesti. Esiopetuksessa lasta ohjataan vastuulliseen toimintaan, jossa hän oppii noudattamaan sääntöjä ja arvostamaan toisia ihmisiä. Esiopetuksen tavoitteena on edistää lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja positiivisten oppimiskokemusten avulla. (Opetushallitus 2010, 6.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti perusopetuksen tavoitteena on luoda edellytykset lapsen monipuoliselle kasvulle, oppimiselle ja terveen itsetunnon kehittymiselle. Perusopetuksessa lapsi saa elämässään tarvitsemiaan tietoja ja taitoja sekä saa valmiudet jatko-opintoihin.

Perusopetuksen tavoitteena on herättää halu elinikäiseen oppimiseen. (Opetushallitus 2004, 6.)

Esiopetuslaki selkiytti osaltaan esiopetuksen kenttää, mutta se ei pysty takaamaan lapselle oikeutta yksilölliseen ja omien kehitysedellytysten mukaisesti etenevään oppimiseen. Tarvitaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta, jotta lapsen yksilöllinen elinikäinen oppiminen toteutuisi.

Kasvattajien haasteita esi- ja alkuopetuksen yhteistyöalueella uuden osaamisen kehittymisen näkökulmasta ovat (uuden) asiantuntijuuden kehittyminen yhteistyössä, paikallisesti rakentuva asiantuntijuus ja verkostotyön, tiimityön ja moniammatillisen työn osaaminen. (Forss-Pennanen 2006, 16 – 17.)

Alkuopetuksen eli vuosiluokkien 1 – 2 opetuksessa tulee huomioida varhaiskasvatuksen, erityisesti esiopetuksen, antamat valmiudet. Esi- ja perusopetuksesta on rakennettava lapselle ehyt ja johdonmukainen kokonaisuus. Alkuopetuksen keskeisenä tehtävänä on kehittää lapsen valmiuksia myöhempää oppimista, kasvua ja kehitystä varten. (Opetushallitus 2004, 15.)

Alkuopetuksella on edelleen oma erityinen tehtävänsä ja asemansa, joka erottuu omana osanaan perusopetuksen kokonaisuudessa. Alkuopetus on perinteisesti nähty valmistavana opetuksena kouluopetusta varten. Alkuopetuksen aikana lapsi saa valmiuksia oppimista ja koulussa tapahtuvaa työskentelyä varten.

Alkuopetuksen tärkeä tehtävä on opettaa lapsille työskentelytaitoja, oppimista ja koululaisena olemista. (Brotherus, Hytönen & Krokfors 2002, 164 – 167.)

2.1 Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

Suomessa Pirjo Forss-Pennanen (2006) on tehnyt laajan väitöskirjatutkimuksen esi- ja alkuopetuksen yhteistyöstä. Varhaisilla oppimiskokemuksilla on elinikäisen oppimisen näkökulmasta tarkasteltuna tärkeä merkitys oppimiseen, koska lapsuus on monin eri tavoin perustana seuraaville kehitysvaiheille. Forss-Pennanen (2006, 196 - 197) tutkimuksessa haluttiin nostaa esille lapsen kasvuympäristöjen välinen yhteistyö ja vuorovaikutus, sillä lapsen elämä on sidoksissa vanhempien, opettajien ja muiden aikuisten todellisuuteen. Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa korostuu se, miten joustavaksi tai joustamattomaksi opettajat omalla toiminnallaan ja yhteistyöllään tämän siirtymän mahdollistavat. Koulujen ja päiväkotien perinteet ovat erilaiset. Koulujen ja päiväkotien organisaatiokulttuurit ovat osa kuntien palvelujärjestelmää ja niissä muutokset tapahtuvat hitaasti.

Esi- ja alkuopetuksen integraatioon vaikuttavat sekä yksilölliset, yhteisölliset, yhteistyön kautta syntyvät asenteet, arvot ja piirteet että yhteistyön ja vuorovaikutuksen rakentuminen. Lasten näkökulmasta riittävää yhteistyötä ei ole toisiin tutustumisen, yhteiset tapaamiset, juhlat ja retket, silloin kun esiopetuksen ja ensimmäisen luokan lapset ovat omissa ryhmissään. Forss-Pennanen tutkimuksen mukaan tarvitaan toimintakäytäntöjen laajentamista yhteistoimintaan, joka luo toiminnallista siltaa koulun ja esiopetuksen välille. Esiopetuksen ja ensimmäisen luokan lapset toimivat yhdessä ja lastentarhanopettaja ja luokanopettaja vastaavat toiminnasta yhdessä. Vasta yhteiseen suunnitteluun perustuva toiminnallinen yhteistyö varmistaa lapsen toiminnan kautta tapahtuvan integroitumisen koulumaailmaan. Yhteiskunnallinen integraatio esi- ja alkuopetuksen yhteistoiminnassa voisi tarkoittaa varhaisiin oppimiskokemuksiin perustuvan elinikäisen jatkumon turvaamista niin, että kasvu- ja oppimiskokemukset ovat lapsille tasapuolisia. Lisäksi se voisi olla ennalta ehkäisemässä lasten varhaista syrjäytymistä heidän oppimisen polullaan. (Forss-Pennanen 2006, 198 – 199.)

Uudistukset esi- ja alkuopetuksen toimintakulttuurissa ja kasvattajien välisessä vuorovaikutuksessa ovat mahdollisia, jos niiden kehittymiselle annetaan aikaa ja

tukea. Aikaa tarvitaan niin yhteisön kuin yksilönkin tasolla. Kasvattajat olivat tutkimuksessa havainneet muutoksia lasten käyttäytymisessä, jonka he katsoivat olevan seurausta esi- ja alkuopetuksen yhteistyöstä. Yhteistyössä olleissa lapsissa oli havaittavissa varmuutta, kypsyyttä, oma-aloitteisuutta ja uudenlaisia yhteistyövalmiuksia. Myös lapset kokivat itsensä isoiksi, itsenäisiksi ja oma-aloitteisiksi. Lisäksi lapsilla oli kehittynyt uudenlaisia valmiuksia työskentelyyn. Jo yksikin tällainen muutos on merkittävä yksilön eli koulunsa aloittavan lapsen kohdalla. Tästä näkökulmasta esi- ja alkuopetuksen toimintakulttuurin muutos yhteistoiminnalliseen ja kasvattajien vuorovaikutusta korostavaan suuntaan on välttämätöntä. (Forss-Pennanen 2006, 201.)

Tulevaisuudessa on mahdollista, että esi- ja alkuopetus jakavat yhä enemmän opettamistehtävän keskenään, jolloin lapsella on mahdollisuus kypsymisensä ja persoonallisuutensa puitteissa suuntautua ympäröivään maailmaan itselleen sopivalla tavalla. Joustava koulunaloitus tai joustava kahden tai kolmen vuoden esi- ja alkuopetus on tulevaisuuden kehiteltävä vaihtoehto. (Brotherus ym. 2002, 176.)

Esi- ja alkuopetuksen kasvattajat tarvitsevat koulutusta uudenlaiseen asiantuntijuuteen, jossa korostuu yhteistyö ja vuorovaikutus kaikkien lapsen kasvuun osallistuvien tahojen kanssa. Toimivan esi- ja alkuopetuksen yhteistyön ja vuorovaikutuksen avulla taataan, että jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen ja yksilölliseen oppimispolkuun esiopetuksesta alkuopetukseen. Kasvattajien oma ammatillisuus kasvaa, kun toimitaan tiiviissä yhteistyössä kollegoiden kanssa ja sitä kautta myös mahdollistuu esi- ja alkuopetuksen toiminnan kehittyminen. Tärkeintä on, että kehittyvästä yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta hyötyy esiopetuksesta alkuopetukseen siirtyvä lapsi. (Forss-Pennanen 2006, 201 - 202.)

Lapsen hyvinvointiin ja lapsen etuihin vaikuttavat palvelujärjestelmän toimivuus, esi- ja alkuopetuksen yhteistyö, kasvattajien välinen vuorovaikutus ja kasvattajien ammatillinen kasvu. Lapsen arjessa näillä asioilla on erityisesti merkitystä elämänsiirtymävaiheiden aikana. (Forss-Pennanen 2006, 203.)

2.2 Yhdistetty esi – ja alkuopetus

Opinnäytetyö on ajankohtainen ja merkityksellinen, koska yhdistetystä esi- ja alkuopetuksen toiminnasta tai esi- ja alkuopetuksen yhteisestä työstä, alkuluokasta, on hyvin vähän tieteellistä tutkimusta, pro gradu – tutkimuksia tai opinnäytetöitä. Reetta Leppälän (2007, 21) väitöstutkimus on Suomen ensimmäinen ja ainoa tieteellinen tutkimus yhdistetystä esi- ja alkuopetuksesta, jossa sovellettiin vuosiluokkiin sitomatonta oppimista. Ulkomailta on tehty paljon esi- ja alkuopetusta käsitteleviä tutkimuksia, mutta niiden antaman tiedon hyödyntäminen on vaikeaa, koska nykyiset vuosiluokkiin sitomattomien opiskeluiden toimintamallit ovat niin erilaisia, että niiden hyötyä ei voi tietää vanhempien tutkimusten avulla. Lisäksi suomalainen päivähoito- ja koulujärjestelmä eroaa suuresti ulkomaisiin järjestelmiin verrattuna.

Leppälän (2007) tutkimuksen tarkoituksena oli opetusjärjestelyjen ja lasten oppimisen arvioiminen yhdistetyssä esi- ja alkuopetuksen kehittämishankkeessa. Leppälä määrittelee yhdistetyn esi- ja alkuopetuksen tilanteena, jossa esiopetuksessa ja alkuopetuksessa olevat lapset työskentelevät tiiviissä yhteistyössä käyttäen yhteisiä tiloja, välineitä ja materiaaleja. Heitä voi olla ohjaamassa sekä lastentarhanopettaja että luokanopettaja. Puhakan (2002) mukaan yhdistetyn esi- ja alkuopetuksen kehittämisessä vuosina 1968 – 2000 olivat yhtenäiset tavoitteet yleisesti hyväksyty periaate. Kuitenkin oli epäselvyyttä siitä, kenelle esiopetuksen järjestäminen hallinnollisesti kuuluisi. Puhakka selitti yhdistetyn esi- ja alkuopetuksen hidasta kehittymistä sillä, että samanaikaisesti tapahtui voimakasta päivähoiton kehittämistä, peruskoulu uudistui ja koulutoimen sisällä toteutui resurssien uudelleenarviointi. (Leppälä 2007, 17 – 18.)

2.3 Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö Hollolassa sekä alkuluokka

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyöllä Hollolassa on yhteistä historiaa 1990-luvulta lähtien. Yhteistyö toteutui yhteisinä pajoina ja projekteina esi- ja alkuopetuksen lapsiryhmien kesken. Lisäksi esi- ja alkuopetuksen opettajien ja henkilöstön yhteiset Nivel-palaverit aloitettiin 1990-luvun puolessa välissä. Nivel tapaamisia järjestettiin eri yksiköissä, jotta tutustuttiin kunnan eri kouluihin ja päiväkoteihin.

Tapaamisissa esi- ja alkuopetuksen väki oppi tuntemaan toisensa, jakamaan koulutuksien antia ja jakamaan osaamistaan. (Halttunen 2013.)

Marja Tuovinen (2010) on pro gradu-tutkimuksessaan perehtynyt erään itäsuomalaisen kunnan esi- ja alkuopetuksen yhteistyön käytäntöön. Tuovinen (2010, 107 – 108) kirjoittaa, että tutkimuksen kehittämisenäkökulman keskeisin asia oli idea ns. pienten lasten koulusta, jonka toivottiin madaltavan esi- ja alkuopetuksen kynnyksiä. Luokattomalla ratkaisulla tehtäisiin mahdolliseksi lapsen toimiminen omien edellytystensä mukaisesti. Luokanopettajien ja lastentarhanopettajien yhteistyöskentely olisi tässä mallissa mahdollista, mikä luokanopettajien mielestä oli toivottavaa. Lastentarhanopettajat toivoivat, että pienten lasten koulun suunnittelussa huomioidaan oppimisympäristön asianmukaisuus.

Tuovisen (2010, 111) tutkimus osoittaa aiemmin tehtyjen tutkimusten mukaisesti, että esi- ja alkuopetuksen välinen yhteistyö koetaan tärkeäksi, mutta yhteistyön koordinointi ja johdonmukainen organisointi jää usein yksiköiden ja niissä työskentelevien yksilöiden toimintakyvyn varaan. Tästä syystä systemaattinen ja kehittyvä toimintamalli jää syntymättä.

Hollolan kunnan esiopetussuunnitelma laadittiin tiiviissä yhteistyössä alkuopetuksen kanssa vuonna 2000. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö tiivistyi esi- ja alkuopetuksen yhteiseksi työksi, alkuluokaksi, ensimmäisen kerran elokuussa 2004. Lukuvuosi 2004 – 2005 Nostavan alkuluokassa oli ”pilottivuosi”, jonka aikana alkuluokkaa ja sen toimintaa arvioitiin ja kirjattiin. Salpakankaan ja Kalliolan koulun alkuluokat aloittivat syksyllä 2006 ja seuraavana lukuvuotena alkuluokkia lukumäärä Hollolassa kasvoi entisestään. Esiopetus toteutui kokonaisuudessaan alkuluokilla syksyllä 2010. (Halttunen 2013.)

Hollolan kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman kuntakohtaisen osion päivitystyössä 2008 päädyttiin laatimaan esi- ja alkuopetukselle yhteiset oppimistavoitteet ja keskeiset sisällöt. Samoin Lahdessa on kirjattu jo vuonna 2002 esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelma. (Hollola 2008, 14.)

Myös Tuula Ketola (2009) on pro gradu-tutkimuksessaan kartoittanut erään eteläpohjalaisen kunnan esi- ja alkuopettajien välistä yhteistyötä sekä pyrkinyt löytämään kehittämismahdollisuuksia. Ketolan (2009, 66) mukaan tutkimusaineiston esi- ja alkuopettajista suurin osa koki yhteisen opetussuunnitelman tarpeelliseksi, koska sen avulla esiopetus voisi vastata alkuopetuksen asettamiin haasteisiin ja esi- ja alkuopetuksesta tulisi yhtenäisempää. Yhteinen opetussuunnitelma koettiin tarpeelliseksi, mutta se herätti myös pelon tunteista siitä, että esiopetus muuttuisi koulumaisemmaksi. Yhteisen opetussuunnitelman laadinnassa tulee korostaa esi- ja alkuopettajien asiantuntijuutta ja ammattitaitoa, jolloin pelko on aiheeton.

Hollolassa ja Kärkölässä on yhteinen esi- ja perusopetus, jossa toiminta järjestetään joustavin opetusjärjestelyin joko vuosiluokittain tai vuosiluokkiin sitomattomana erillis- tai yhdysluokkaopetuksena. Esi- ja alkuopetuksen tarkoituksena on lapsen ehyen koulupolun ja – päivän turvaaminen. Esi- ja alkuopetus toteutuu joko esi- ja alkuopetuksen yhteisenä toimintana tai esi- ja alkuopetuksen yhteisenä työnä eli alkuluokkana. (Hollola 2011, 9 – 10.)

Esi- ja alkuopetuksen suunniteltua päivittäistä lapsiryhmän työskentelyä yhteisessä oppimisympäristössä kutsutaan alkuluokaksi. Alkuluokassa työskentelee esiopettaja ja/ tai luokanopettaja, tarvittaessa lastenhoitaja ja/ tai koulunkäyntiavustaja ja tarvittaessa erityisopettaja moniammatillisena tiiminä. Alkuluokan tarkoituksena on lapsen ehyen koulupolun ja – päivän turvaaminen, johon kuuluu esikoululaisen aamu- ja iltapäivähoito sekä koululaisten iltapäivätoiminta. (Hollola 2011, 9 – 10.)

Alkuluokan tavoitteena on, että lapsi saa edetä oppimisessaan oman kasvun ja kehityksen mukaisesti. Alkuluokassa lapsi oppii toimimaan ryhmässä ja hänen ajattelun, työskentelyn sekä oppimisen taidot kehittyvät. Lisäksi tavoitteena ovat että lapsi omaksuu vahvat äidinkielen ja matematiikan perustaidot. Alkuluokan toimintakulttuuri on lähellä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Toiminnallisuus, yhdessä oppiminen ja leikki oppimisen välineenä ovat alkuluokan vahvuuksia ja tunnusmerkkejä. Alkuluokassa huomioidaan lapsen kehitysvaihe ja pyritään oppimisen oikean aikaiseen

ohjaamiseen. (Hollolan kunta. 2013. Alkuluokkainfo esikoululaisen vanhemmille.)

Alkuluokassa keskeisiä toimintaperiaatteita ovat lapsilähtöisyys ja moniammatillisuus. Lapsilähtöisyys tarkoittaa lapsen kehityksen tuntemusta ja sen tukemista ikäkauteen sopivilla oppimishaasteilla. Lapsilähtöisyys ei ole lapsen ehdoilla toimimista vaan vastuullista ammatillisuutta, jossa huomioidaan jokaisen lapsen tarpeet. Lapsilähtöisesti toimiva aikuinen kuuntelee lasta, ymmärtää kokonaisvaltaisesti lapsen ajatukset ja tarpeet. Lapsilähtöisyyden tavoitteena on huolehtia jokaisesta lapsesta yksilöllisesti vaikuttamalla hänen toimintaympäristöönsä ja sosiaalisen kasvun edellytyksiin. Lapsilähtöisen koulupäivän rakentamisessa on tärkeää saada henkilöstön kaikki voimavara palvelemaan lasten kasvua ja oppimista. Moniammatillisuus edellyttää koulun eri ammattiryhmien aitoa kiinnostusta tarkastella lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä ja kokonaisvaltaisesti eikä vain oman ammattisuuntautuneisuuden rajatusta näkökulmasta. (Pulkinen & Launonen. 2005, 62 – 65.)

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää miten alkuluokkaa ja sen toimintaa tulisi kehittää asiakkaiden näkökulmasta Kalliolan koulussa. Opinnäytetyön tavoitteena on alkuluokan ja sen toiminnan arviointi. Lisäksi työntekijöiden ja esimiesten ryhmähaastatteluissa on tarkoituksena löytää kehittämisideoita ja välineitä alkuluokan kehittämiseen.

Opinnäytetyö toteutetaan Bikva-menetelmällä ja aineisto kerätään siihen kuuluvilla asiakkaiden, työntekijöiden ja esimiesten ryhmähaastatteluilla. Bikva-menetelmän ryhmähaastatteluiden tavoitteena on mahdollistaa asiakkaiden eli alkuluokan vanhempien näkemykset. Tässä opinnäytetyössä asiakasnäkökulma rajataan koskemaan alkuluokan vanhempia. Alkuluokan lasten ajatuksia hyvästä alkuluokkapäivästä on kysytty ja dokumentoitu toiminnallisessa illassa keväällä 2013 ja siksi opinnäytetyössä näkökulma on rajattu vain vanhempiin. Lisäksi on mahdollista tuoda esille henkilöstön näkökulmia esimiehille.

Tavoitteena on, että tämän opinnäytetyön ja siihen liittyvän arviointiprosessin jälkeen on kirjattuna asiat, joihin alkuluokan vanhemmat ovat tyytyväisiä sekä asiat, joita pyritään kehittämään. Bikva-menetelmällä selvitetään mitkä asiat alkuluokassa asiakkaiden mielestä toimivat ja miten alkuluokkaa tulisi heidän mielestään kehittää.

Tämän opinnäytetyön tulokset käsitellään alkuluokkien henkilöstön kanssa syksyn 2013 iltapalaverissa. Iltapalaverin tavoitteena on, että henkilöstö tiedostaa vanhemmilta saadun palautteen ja voi sen mukaisesti kehittää työtänsä ja alkuluokan toimintaa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyön keskeisenä menetelmänä on Bikva-menetelmä. Tässä opinnäytetyössä kuvataan ensin Bikva-menetelmän arviointiprosessi yleisellä tasolla ja sen jälkeen kuvataan opinnäytetyön Bikva-arviointiprosessi. Hollolan kunnassa on tehty vuonna 2011 sähköinen Zef -kysely alkuluokan vanhemmille, mutta vastausprosentti oli vain hieman yli 50 % ja kyselyn tuloksista ei ollut mahdollisuutta saada koulukohtaisia palautteita. Kyseisen kyselyn tuloksia ei hyödynnetty alkuluokan kehittämiseen. Bikva-menetelmän valinta opinnäytetyön aineistonhankinta ja analysointimenetelmäksi oli mielenkiintoinen juuri siksi, että Bikvan tavoitteena on asiakkaiden palautteen kerääminen ja toiminnan kehittäminen asiakkaiden palautteen mukaisesti. Lisäksi Bikva-menetelmässä työntekijät ja esimiehet ovat tärkeä osa prosessia ja siksi tällä menetelmällä oli mahdollista kehittää ja muuttaa toimintaa.

4.1 Asiakaslähtöinen arviointi Bikva-malli

Bikva-mallin päätavoitteena on oppiminen ja kehittyminen, jossa asiakkailla on keskeinen rooli. Bikvassa ajatuksena on, että asiakkailla on oleellista tietoa ja arviointiprosessin suunta on alhaalta ylöspäin. Bikva on väline, jolla organisaatio voi nähdä tilanteen eri toimijoiden näkökulmasta, erityisesti asiakkaiden. Bikvassa arviointi on asiakaslähtöistä, mutta se ei nojaa vain asiakasnäkökulmaan, vaan pyrkii saamaan asiakasnäkökulman dialogiseen vuorovaikutukseen. Tavoitteena on luoda uutta ymmärrystä ja kehittää palveluja. (Krogstrup 2004, 13; Hänninen, Julkunen, Hirsikoski, Högnabba, Paananen, Romo & Thomasén 2007, 12 – 13.)

Bikvassa arvioinnin lähtökohtana ovat asiakkaiden kokemukset ja näkökulmat palvelun laadusta. Bikvassa asiakkaat ovat tärkeässä roolissa, koska heillä on tietoa, josta voi olla hyötyä julkisen sektorin kehittämisessä. Asiakkailta saatu tieto ja kokemukset toimivat tulevaisuuteen suuntautuvana muutosvoimana työn kehittämisessä. Bikva-menetelmän päätavoite on, että asiakkailta saadut kokemukset johtavat konkreettisiin toimenpiteisiin työyhteisössä.

Arviointiprosessin tärkeimmät muutoskohdat voivat syntyä silloin, kun

asiakkaiden ja työntekijöiden näkemykset kohtaavat. Bikva-prosessin aikana pitäisi pystyä tuottamaan tietoa siitä, miten asiakkaat kokevat toimintakulttuurin. Tämä sinällään ei muuta käytäntöjä vaan yhtä tärkeää on työyhteisön oppiminen, joka on edellytys kehittämiselle ja toiminnan muutoksille. (Högnabba 2008, 10 – 11.)

4.2 Aineistonkeruumenetelmä

Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä käytetään asiakaslähtöistä arviointia, Bikva-mallia. Tässä mallissa tiedonkeruu on kvalitatiivista eli laadullista. Bikva-mallissa arvioijan roolia voidaan verrata matkustajaan. Arvioijan tavoitteena on saada uusia tietoja haastattelujen aikana sekä keskusteluissa myös matkustaja voi viedä muita perille uuteen ymmärrykseen. Bikva-mallissa tiedonkeruu toteutetaan yleensä ryhmähaastattelulla. Ryhmähaastattelussa painopiste ei ole yksilöllisissä ja tunnepitoisissa asioissa vaan niissä luotetaan enemmän nimettömyyteen. Ryhmän haastateltavat ottavat enemmän kantaa toistensa perusteluihin kuin siihen, mitä odottavat arvioijan haluavan kuulla. Lisäksi ryhmähaastattelu innostaa moninaisempaan palautteeseen kuin yksilöhaastattelu. (Krogstrup 2004, 10 - 11.)

Bikva- menetelmä on laadullisesti orientoitunut. Bikva pystyy paneutumaan syvällisemmin asiaan ja lisäämään ymmärrystä asiakkaiden näkökulmista. Bikva-menetelmällä ei saada määrällistä tietoa asiakkaiden tyytyväisyydestä vaan tietoa siitä, miten asiakkaat tulkitsevat kokemuksiaan ja mitkä asiat he kokevat tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi. (Hänninen ym. 2007, 15 – 16.)

Hänninen ym. (2007, 13.) kirjoittavat raportissaan, että arviointitutkimus on otteeltaan konstruktionistista, jossa yhden totuuden ja todellisuuden sijasta etsitään totuuksia ja todellisuuksia. Todellisuus rakentuu sosiaalisesti ja sitä ylläpidetään ja muutetaan vuorovaikutuksessa toisen kanssa. Bikva-menetelmän arviointi perustuu tähän.

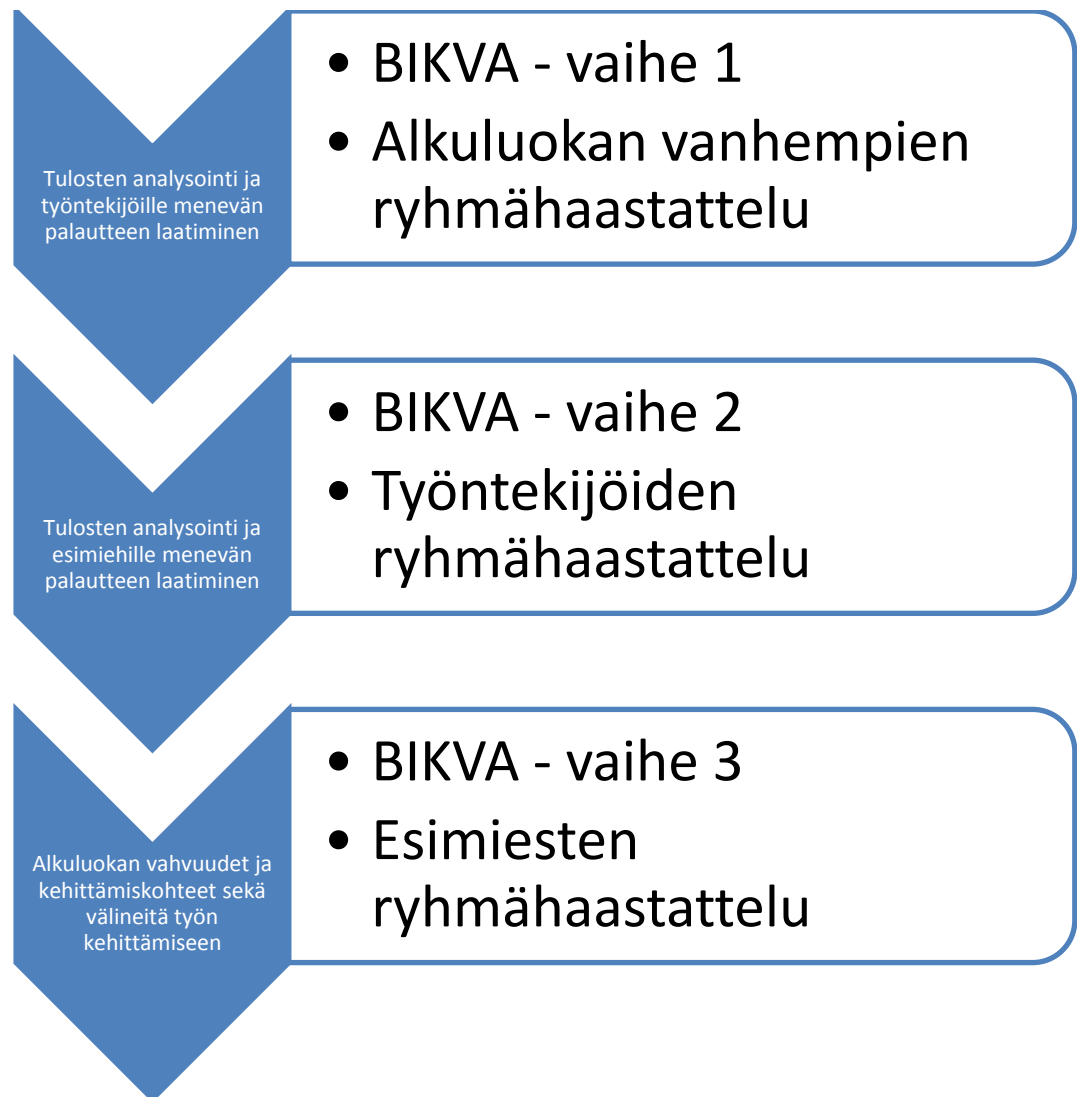
4.3 Asiakaslähtöinen arviointi Bikva – mallin toteutus

Kaikki arviointimenetelmät vaativat hyvää suunnittelua ja valmistelua. Arvioinnin kohde eli alkuluokan kehittäminen tulee tiedottaa selkeästi. Arviointiprosessin vastuuhenkilö ja arviointiprosessi tulee olla osallistuvien tiedossa. Asiakkaiden haastattelut ovat Bikva – menetelmän keskeinen osa, koska asiakkaat määrittelevät arvioinninkysymykset. (Hänninen ym. 2007, 14.)

Bikva – arviointiprosessin on oppimislähtöinen ja suunta on alhaalta ylöspäin. Bikvassa on neljä erilaista vaihetta: (Krogstrup 2004, 15; Hänninen ym. 2007, 14.)

1. Arviointiprosessi alkaa asiakkaiden ryhmähaastattelusta, jossa heitä pyydetään kertomaan ja perustelemaan, mitkä asiat he kokevat toiminnassa myönteisinä ja mitkä kehitettävänä asioina? Asiakkaat määrittelevät itse kysymykset ja arvioivat toiminnan hyviä ja huonoja puolia? Kokemukset systematisoidaan teemojen mukaisesti.
2. Toisessa vaiheessa keskustellaan ja haastatellaan työntekijöitä, joille esitellään asiakkaiden arviointi ja palaute. Tavoitteena on pohtia ryhmässä perusteita asiakkaiden arvioinnille ja löytää konkreettisia kehittämisehdotuksia toiminnan parantamiseksi.
3. Kolmannessa vaiheessa asiakkaiden ja työntekijöiden ryhmähaastatteluista saatu arviointi ja palaute esitellään esimiehille, jotka keskustelevat ryhmässä näistä arvioinneista.
4. Neljännessä vaiheessa arviointitieto kootaan ja viedään poliittisille päättäjille ja ryhmäkeskustelussa pohditaan konkreettisia asioita toiminnan / palvelun kehittämiseksi.

Asiakkaat arvioivat käyttämiään palveluita omien kokemusten perusteella ja määrittelevät arviointikysymykset ja arviointiongelmat. Asiakkailta saatu arviointi ja palaute esitellään tässä opinnäytetyössä työntekijätasolle ja esimiestasolle. Vuoropuhelu ja kehitys ovat jatkuvaa, ja arviointia seuraa toiminta. (Krogstrup 2004, 15.) Opinnäytetyö sisältää Bikva-mallin kolme ensimmäistä vaihetta kuvion 1 mukaisesti.

Kuvio 1. Bikva-malli opinnäytetyössä

4.4 Bikva-arvioinnin toteutus: aineiston hankinta ja analysointi

Niin Bikva-mallissa kuin kaikissa arviointi- ja kyselytutkimuksissa suunnittelu on tärkeä osa kokonaisuutta. Olen alkuvuoden 2013 perehtynyt hyvin Bikva-arviointimallin ja tutustunut Stakesin 2007 raporttiin, jossa on kuvattuna erilaisia tapoja hyödyntää Bikva-mallia kehittämistyössä.

Kalliolan koululla on esi- ja alkuopettajien tiimi, Ilves-tiimi, joka kokoontuu säännöllisesti suunnittelemaan ja arvioimaan esi- ja alkuopetuksen sekä alkuluokan työtä. Opinnäytetyön toimeksiantosopimus tehtiin varhaiskasvatuksen palvelupäällikön kanssa. Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus esiteltiin Ilves-tiimille sekä käsiteltiin varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa palaverissa Kalliolan koululla. Esi- ja alkuopetuksen henkilöstön kanssa keskusteltiin siitä, ketkä asiakkaat osallistuisivat Bikva-mallin ryhmähaastatteluun. Tämän jälkeen toukokuussa 2013 alkuluokkien perheisiin oltiin yhteydessä sähköisen Wilma-järjestelmän kautta ja heille lähetettiin pyyntö osallistua ryhmähaastatteluun (LIITE 1). Sähköinen Wilma-viesti lähetettiin yhteensä 15 vanhemmalle, joista 5 osallistui ryhmähaastatteluun. Näistä viidestä vanhemmasta kahdella oli kokemuksia perheen kahden eri lapsen alkuluokkavuosista. Lisäksi osallistuneilla vanhemmilla oli kokemuksia kuudesta eri alkuluokasta.

Alkuluokan viiden vanhemman ryhmähaastattelu toteutui 15.5.2013 Kalliolan koululla. Ryhmähaastattelu kesti noin kaksi tuntia. Vanhempien ryhmähaastattelun toteutti opinnäytetyön tekijä. Opinnäytetyöntekijä tiedosti hyvin roolin haasteellisuuden, koska monet alkuluokan asiakasperheet ovat tuttuja. Ryhmähaastattelun aluksi opinnäytetyöntekijä kertoi lyhyesti opinnäytetyön tavoitteen. Lisäksi opinnäytetyöntekijä kertoi mikä oli ryhmähaastattelun tavoite ja tarkoitus sekä kertoi omasta passiivisesta kirjaajan roolista. Ennen vanhempien ryhmäkeskustelun aloittamista opinnäytetyöntekijä painotti, että nyt vanhemmilla on erittäin hyvä mahdollisuus avoimesti antaa palautetta alkuluokasta.

Ryhmähaastattelutilanne oli avoin, turvallinen ja luottamuksellinen ja siinä vanhemmat keskustelivat alkuluokkaan liittyvistä asioista. He pysyivät myös hyvin asiassa ja keskustelu pitäytyi hyvin alkuluokassa ja siihen liittyvissä asioissa. Opinnäytetyöntekijä pysyi hyvin passiivisessa roolissaan, jolloin hän pystyi hyvin kuuntelemaan ja kuulemaan asiakkaiden keskustelun ja näin ollen kirjaamaan vain ryhmähaastattelussa esille tulleet asiat.

Vanhempien ryhmähaastattelu kirjattiin reaaliaikaisesti haastattelun aikana ja heijastettiin kosketusnäyttötaululle, jolloin vanhemmilla oli mahdollisuus vaikuttaa ja muuttaa kirjattua keskustelua. Kirjatut asiat käytiin pariin kertaan läpi ryhmähaastattelun aikana ja yhden kerran lopuksi, jotta haastattelun jälkeen oli

kirjattuna asiakkaiden näkemykset alkuluokasta. Ryhmähaastattelun lopussa sovimme vanhempien kanssa, että lähetän ryhmähaastattelun dokumentin vielä heille sähköpostiin ja jokainen voi lukea ja kommentoida dokumenttia vielä ryhmähaastattelun jälkeen. Sain jokaiselta viideltä vanhemmalta sähköpostivastauksen. Varsinaiseen haastattelun dokumenttiin tai sen sisältöön ei ollut lisättävää tai muutettavaa. Vanhemmat kokivat ryhmähaastattelun hyvänä ratkaisuna palautteen ja arvioinnin keräämiseen. He kokivat tilaisuuden hyvin myönteisenä kokemuksena. Heistä oli mukava keskustella ja jakaa kokemuksia alkuluokasta toisten vanhempien kanssa. Vanhempien palaute oli, että he ovat hieman kylläntyneet vastaamaan erilaisiin kyselyihin.

Vanhempien ryhmähaastattelun dokumenttia teemoitettiin ja ryhmiteltiin niin, että alkuluokkaa koskevat asiat olivat selkeänä dokumenttina työntekijöiden ryhmähaastattelutilannetta varten Bikva-menetelmän mukaisesti. Alkuluokan vanhempien ryhmähaastattelun dokumentti käytiin läpi työntekijöistä kootun moniammatillisen ryhmän kanssa toukokuun lopussa. Ryhmähaastattelu kesti noin puolitoista tuntia. Ryhmähaastatteluun osallistui yhteensä neljä työntekijää. Työntekijät edustivat eri ammattiryhmiä (lastenhoitaja, lastentarhanopettaja ja luokanopettaja) ja he työskentelivät neljässä eri alkuluokassa. Työntekijöiden ryhmähaastattelussa vanhempien haastattelusta kirjattu dokumentti heijastettiin kosketusnäyttötaululle ja kävimme läpi asia / teema kerrallaan asiakkaiden palautteen. Työntekijät keskustelivat hyvin rakentavassa hengessä asiakkaiden palautteista. Asiakkaiden palautteiden avulla työntekijöillä on mahdollisuus kehittää ja parantaa toimintaa ja perheiden palvelua – työntekijöillä oli vahva ymmärrys tästä näkökulmasta ja se näkyi heidän asennoitumisessaan suhteessa asiakkailta saatuun palautteeseen.

Työntekijätason ryhmähaastattelun asiat kirjattiin reaaliaikaisesti haastattelun aikana, jolloin työntekijöillä oli mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten alkuluokan kehittämiseen liittyvät asiat kirjattiin. Vanhempien ja työntekijöiden ryhmähaastatteluista kirjattu dokumentti lähetettiin sähköpostissa työntekijöille ja heillä oli noin viikko aikaa kommentoida ja muuttaa kirjattua dokumenttia. Työntekijöiden sähköpostipalaute oli, että dokumenttiin on kirjattuna oleelliset asiat ja muutoksiin ei ollut tarvetta.

Vanhempien ja työntekijöiden ryhmähaastatteluiden jälkeen sovittiin esimiesten ryhmähaastatteluaika 4.6.2013. Ryhmähaastatteluun osallistui kolme esimiestä; varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö, rehtori ja apulaisrehtori. Esimiesten ryhmähaastattelussa esiteltiin vanhempien ja työntekijöiden ryhmähaastatteluista kirjattu dokumentti. Yhdessä esimiesten kanssa keskustelimme tuloksista ja siitä, mihin kehitettäviin asioihin esimiehet voisivat vaikuttaa ja mihin kehittämisasioihin voidaan löytää välineitä ja ratkaisuja yhdessä alkuluokan henkilöstön kanssa. Nämä asiat kirjattiin reaaliaikaisesti esimiesten keskustelun aikana ja ne koottiin yhdessä keskustelun päätteeksi.

Vanhempien, työntekijöiden ja esimiesten ryhmähaastatteluiden asiat kirjattiin reaaliaikaisesti ja kaikilla osallistujilla on haastattelun aikana ja sen jälkeen mahdollisuus arvioida ja vaikuttaa siihen, mitkä asiat kirjattiin Bikva-ryhmähaastattelun dokumenttiin.

5 TULOKSET

5.1 Alkuluokan vanhempien näkemykset alkuluokasta

Bikva – mallin ensimmäiseen asiakkaiden ryhmähaastatteluun osallistui viisi alkuluokan vanhempaa. Ryhmähaastattelun alussa vanhemmille kerrottiin opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus. Lisäksi vanhemmille kerrottiin lyhyesti Bikva-menetelmästä ja siitä, että haastattelijat ei aseta ryhmähaastattelussa vanhemmille selkeitä kysymyksiä vaan Bikva-menetelmän mukaisesti vanhemmat määrittelevät itse kysymykset ja arvioivat toiminnan hyviä ja huonoja puolia. Alkuluokan vanhempien ryhmähaastattelussa vanhemmat lähtivät ensimmäiseksi liikkeelle alkuluokan myönteisistä ja positiivisista asioista. Alkuluokan vanhemmat olivat tyytyväisiä Kalliolan koulun alkuluokkiin ja niiden toimintaan.

Ryhmähaastattelun vanhemmat suhtautuivat alkuluokkaan myönteisesti ja heidän keskustelustaan välittyi tyytyväisyys ja positiiviset kokemukset alkuluokasta. Vanhemmille alkuluokkien toiminnasta oli välittynyt toiminnallisuus ja se, että erilaisia välineitä oli paljon käytössä. Vanhemmat kertoivat, että alkuluokassa jokaiselle lapselle löydetään ominainen tapa oppia.

Haastatteluun osallistuneet vanhemmat kokivat, että alkuluokassa henkilöstö pysyi samana, jolloin lapsilla arki on turvallisempaa ja helpompaa. Haastatteluun osallistuneilla vanhemmilla oli kokemusta sekä oman lapsen esiopetusvuodesta että alkuluokkavuodesta. Haastatteluun osallistuneet vanhemmat kokivat, että perinteinen entinen esiopetus ja nykyisen alkuluokan toiminta on samanlaista. Vanhemmat eivät kokeneet siinä suuria eroavaisuuksia. Alkuluokassa esioppilaat ovat osa koulua ja koulun toiminnassa mukana. Vanhemman mukaan lapsi omaksuu jo esioppilaana koulun rutiinit, jonka jälkeen on helpompi keskittyä ekaluokkalaisen työhön. Haastattelussa vanhemmat kertoivat, että vertaisoppiminen koettiin alkuluokan isona positiivisena asiana. Lisäksi haastattelussa vanhemmat toivat esille, että alkuluokassa lapset oppivat yhteistyötaitoja, oppivat toinen toisiltaan ja tukevat sekä auttavat toisiaan.

Alkuluokan myönteisten kokemusten jälkeen vanhemmat keskustelivat alkuluokasta ja sen toiminnasta. Vanhemmilla oli tietoa, että alkuluokassa toimitaan ikätasoisissa ryhmissä ja pienryhmissä eli väripiireissä. Sekä ikätasoisesta toiminnasta että väripiireistä vanhemmilla oli paljon epätietoisuutta. Vanhemmat toivat haastattelussa esille, että he eivät tienneet mitä lapset tekivät väripiireissä tai millaisia tehtäviä tai toimintaa ne pitivät sisällään. Vanhemmat pohtivat haastattelussa väripiirien etuja ja haittoja:

Ovatko väripiirit liian nopeatempoisia ja miten monet siirtymät vaikuttavat lapseen? Tehtävät jäävät usein kesken; onko se hyvä asia?

Sopiiko tällainen toimintatapa kaikille lapsille? Miten huomioidaan hitaammat lapset? Tukeeko väripiiritoiminta levottomia lapsia? Vai aiheuttaako väripiiritoiminta levottomuutta?

Toisaalta vanhemmat toivat haastattelussa esille, että juuri väripiireissä lapset oppivat siirtymään tehtävästä toiseen. Samoin vanhempien mielestä väripiireissä harjoitellaan myös sitä, että tehtävät ja asiat jäävät kesken.

Pienryhmätoimintaan liittyneen keskustelun jälkeen, vanhemmat kertoivat että pienryhmätoiminnan lisäksi lapset toimivat ikätasoisissa ryhmissä eli esioppilaat omana ryhmänä ja ekaluokkalaiset omanaan. Vanhemmat kertoivat miettivänsä koululaisten osalta äidinkielen ja matematiikan osuutta. Haastattelussa vanhemmat ilmaisivat huolensa siitä, että onko koululaisilla riittävästi äidinkielen ja matematiikan opetusta. Vanhemmille oli epäselvää, opiskelevatko lapset äidinkieltä ja matematiikkaa vain ikätasoisissa ryhmissä vai onko näitä oppiaineita myös pienryhmätoiminnassa?

Alkuluokan toiminnan, pienryhmätoiminnan ja ikätasoisien toiminnan kehittämisen lisäksi vanhemmat kertoivat haastattelussa huolensa liittyen alkuluokan muutoksiin. Alkuluokka on Kalliolan koulussa toiminut lapsiryhmässä, jossa on ollut esioppilaita ja ensimmäisen luokan oppilaita. Syksyllä 2013 aloittivat kaksi alkuluokkaa, joissa lapsiryhmässä on esioppilaita sekä ensimmäisen ja toisen luokan oppilaita. Haastattelussa vanhemmat kertoivat

huolensa siitä, onko hyvä ja tarkoituksenmukaista, että lapset, joilla on kolme vuotta ikäeroa, toimivat samassa ryhmässä? Vanhemmat kysyivät, saavatko lapset vertaistukea tällaisessa ryhmässä? Vanhemmilla oli myös huoli siitä, miten lapsi selviytyy perinteisessä luokkamuotoisessa opetuksessa, jos hän on saanut leikkiä ja toimia pienryhmissä koko alkuopetuksen ajan.

Alkuluokan rakenteeseen ja siihen liittyvien muutoksien lisäksi vanhempien haastattelussa nousi esille toinen alkuluokan muutokseen liittyvä asia eli muutokset lapsiryhmässä. Vanhemmat olivat tyytyväisiä alkuluokan pysyviin aikuissuhteisiin, mutta olivat huolissaan siitä, että alkuluokan lapsiryhmä muuttui vuosittain, kun uudet esioppilaat aloittivat ja osa koululaisista jatkoi koulupolkuun eteenpäin. Haastattelussa vanhemmat esittivät toiveen, että alkuluokkien ja alkuopetuksen aikana syntyneitä kaverisuhteita kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon, kun koulussa muodostetaan koululuokat alkuopetuksen jälkeen.

Vanhempien haastattelun lopussa keskustelu kääntyi tiedottamiseen, jonka vanhemmat kokivat erittäin tärkeänä asiana. Vanhemmat kertoivat, että haluavat saada tietoa muutoksista ja niiden perusteluista. Vanhemmat toivovat tiedotusta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja että he saavat oikeaa tietoa. Vanhemmat toivovat konkreettista tietoa esimerkiksi liittyen alkuluokan toiminta-aikaan, koska se vaikuttaa vanhempien ja perheiden arjen järjestelyihin.

Haastattelun viimeisenä asiana oli esioppilaan siirtyminen alkuluokalla.

Vanhemmat kokivat lapsen siirtymisen varhaiskasvatuksesta ja päiväkotimaailmasta koulun ympäristöön suurena muutoksena niin lapselle kuin koko perheelle. Tähän muutosvaiheeseen vanhemmat toivoivat esiopetuksen ja koulun henkilöstöltä erityistä huomiota.

5.2 Työntekijöiden näkemykset ja kehittämisedat

Työntekijöiden ryhmähaastattelussa työntekijät lähtivät liikkeelle vanhempien positiivisista ja myönteisistä palautteista. Työntekijät kertoivat saaneensa samanlaista positiivista palautetta suoraan vanhemmilta päivittäisissä

keskustelutilanteissa, keskusteluissa ja juhlissa. Työntekijät olivat tyytyväisiä siihen, että vanhemmilla oli tietoa alkuluokasta ja että vanhemmilla oli niin paljon myönteisiä asioita kerrottavana alkuluokasta.

Positiivisten palautteiden jälkeen työntekijät pohtivat paljon pienryhmätoimintaan, väripiireihin ja ikätasoiseen toimintaan liittyvää vanhempien palautetta. Työntekijät eivät osanneet löytää selkeää syytä tai perusteluja vanhempien palautteelle. Työntekijät toivat haastattelussa esille, että alkuluokan toiminnasta ja erilaisista toimintatavoista oli kerrottu vanhemmille erilaisissa tilanteissa sekä tiedotettu myös kirjallisesti eri tiedotteissa.

Työntekijät pohtivat, miten vanhempien omat koulukokemukset vaikuttivat alkuluokan toiminnan ymmärtämiseen ja sisäistämiseen. Samoin äidinkielen ja matematiikan opetus ja oppiminen on muuttunut lasten vanhempien omista kouluajoista – miten ne vaikuttavat vanhempien suhtautumiseen toiminnalliseen matematiikkaan ilman oppikirjoja?

Syiden ja perusteluiden sijaan työntekijät keskittyivät ratkaisemaan vanhempien esittämiä pulmia ja löytämään kehittämiskäsitteitä. Työntekijöille on tulevaisuutta ajatellen suurin haaste se, että he saavat vanhemmat ymmärtämään syyt ja perustelut sille, miksi toimimme alkuluokassa pienryhmissä ja ikätasoisissa ryhmissä. Lisäksi alkuluokan toiminnasta on tiedotettava ja kerrottava lukuvuoden aikana useaan eri kertaan ja monessa eri paikassa: syksyn vanhempainillassa, lapsen oppimissuunnitelmakeskusteluissa ja vanhempien päivittäisissä kohtaamisissa. Työntekijöiden idea oli, että syksyn lauantai-koulupäivänä vanhemmat toimivat yhdessä oman lapsen kanssa mukana väripiireissä ja saavat näin omakohtaista kokemusta alkuluokan toiminnasta. Työntekijät toivat haastattelussa esille, miten tärkeinä kokevat vanhempien päivittäiset kohtaamiset, joissa työntekijät ottavat tietoisesti esille väripiiritöiminnan ja kertovat siitä vanhemmille. Lisäksi työntekijät kannustavat lasta kertomaan väripiiritöiminnasta kotona.

Vanhempien epätietoisuutta alkuluokan toiminnasta työntekijät lähtivät pohtimaan ratkaisukeskeisesti ja miettivät miten voisivat kehittää omaa toimintaansa ja tiedottamista. Työntekijät ehdottivat, että kiinnitetään enemmän huomiota

viikkotiedotteiden sisältöön ja sen kirjaamistapaan. Tavoitteena on, että vanhemmat ymmärtävät alkuluokan toiminnasta ja arjesta enemmän. Lisäksi työntekijät kokivat, että on tärkeää painottaa vanhempainillassa vanhemmille sitä, kuinka tärkeää on, että he lukevat viikkotiedotteet yhdessä lapsen kanssa ja keskustelevat lapsen kanssa viikon tehtävistä ja toiminnasta. Työntekijät ideoivat, että viikkotiedotetta varten arvioidaan yhdessä lasten kanssa alkuluokan viikkoa ja keskustellaan mitkä ovat niitä tärkeitä asioita ja tapahtumia, jotka kirjataan viikkotiedotteeseen.

Työntekijöiden kokemus oli, että viikko- ja kuukausikirjeillä perheille tiedotetaan miten äidinkielessä ja matematiikassa edetään. Vanhempainillassa, keskusteluissa ja kirjeissä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten koululaisten vanhemmille tiedotetaan ja millaiset ovat opetussuunnitelman tavoitteet äidinkielessä ja matematiikassa ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille. Vanhempien kanssa keskustellaan esimerkiksi vanhempainillassa ja syksyn vanhempaintapaamisessa siitä, mitä lapsen tulisi koululaisena oppia. Haastattelussa nousi esille, että on työntekijöiden tehtävä kertoa vanhemmille, miten opiskelemme äidinkieltä ja matematiikkaa alkuluokassa ja millaisia oppimismateriaaleja ja tehtäviä lapset tekevät. Työntekijät kokevat kehittämishaasteeksi sen, miten tehdään näkyväksi alkuluokan arki ja toiminta vanhemmille sekä työyhteisölle.

Alkuluokan muutoksista liittyen lapsiryhmiin ja alkuluokan rakenteisiin keskusteltiin työntekijöiden haastattelussa. Työntekijät kokivat vanhempien huolenaiheet liittyen lapsiryhmien muutoksiin ymmärrettävinä. Samoin vanhempien palautteessa esittämään huoleen alkuluokan rakenteesta osa työntekijöistä pystyi samaistumaan. Näihin muutoksiin liittyen työntekijöillä ei ollut selkeitä syitä tai perusteluita vanhempien palautteelle. Työntekijöiden mielestä alkuluokkien rakenne ja perustelut vaativat työyhteisön yhteistä keskustelua siitä millainen on Kalliolan koulun esi- ja alkuopetuksen kokonaisuus? Työntekijät esittivät selkeän kehittämishaasteen, joka vaatii yhteistä keskustelua koko työyhteisössä.

Keskustelua pitäisi käydä siitä:

- *Miten me toimimme yhteisten näkemysten mukaisesti kaikki varhaiskasvatuksen henkilöstöstä esimiehiin asti? Vastaammeko samalla tavalla vanhempien kysymyksiin liittyen alkuluokasta ”koko rintamalla” eli koko henkilöstö samalla tavalla henkilökohtaisista mielipiteistä huolimatta.*
- *Millainen on Kalliolan koulun alkuopetuksen tulevaisuus pidemmällä tähtäimellä?*

Vanhempien lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvän huolen työntekijät kokivat merkitsevän sitä, että esi- ja luokanopettajien on nostettava selkeämmin esille lapsen kasvun ja oppimisen eteneminen syksyn ja kevään oppimissuunnitelma-keskusteluissa vanhemman kanssa. Lisäksi työntekijät kokivat, että koko työyhteisön on keskusteltava siitä, millaiset odotukset aikuisilla on suhteessa lasten oppimiseen esim. toisella vuosiluokalla? Mitä lasten tulisi osata lapsen siirtyessä kolmannelle luokalle? Työntekijöiden yhteisenä kehittämishaasteena on se, miten tehdä oma työ näkyväksi työyhteisössä? Ja toisaalta, miten perehdytään ja opitaan tuntemaan toisen työtä?

Haastattelun lopussa työntekijät jakoivat vanhempien palautteen liittyen esiopetuksen nivelvaiheeseen. Myös työntekijät näkivät lapsen siirtymisen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen lapselle ja perheelle merkityksellisenä asiana. Työntekijöiden kehittämisehdotuksen haastattelussa liittyivät tiedottamiseen ja tiedonsiirtoon. Alkuluokan työntekijät voisivat osallistua päiväkodissa tulevien esioppilaiden vanhempainiltaan jo keväällä ja kertoa ja pilkkoa alkuluokan arkea ja vastata vanhempien kysymyksiin.

Työntekijät kokivat haastattelussa erittäin tärkeäksi kehittää yhteistyötä päiväkotien henkilökunnan kanssa. Päiväkodin työntekijät voisivat tulla vierailulle alkuluokkaan, seurata toimintaa päivän ajan ja samalla työntekijä voisi keskustella

alkuluokan aikuisten kanssa. Tämän jälkeen päiväkodin työntekijöillä on paremmat valmiudet vastata vanhempien kysymyksiin liittyen alkuluokasta.

5.3 Esimiesten näkemykset ja kehittämisideat

Esimiesten Bikva-haastattelu aloitettiin keskustelemalla vanhempien ja työntekijöiden myönteisistä palautteista liittyen alkuluokkaan ja sen toimintaan. Tämä myönteinen palaute oli tiedossa esimiehillä ja he kertoivat, että alkuluokkien vanhemmat ovat olleet hyvin vähän, jos lainkaan, yhteydessä esimiehiin, mikä yleensä tarkoittaa tyytyväisyyttä toimintaan. Esimiesten keskustelussa ei syvennytty tarkemmin myönteisen palautteen syihin ja perusteluihin.

Esimiesten kehittämishaasteena on jatkossa löytää pysyvyyttä alkuluokan henkilöstöön ja tiimeihin. Erityisesti esimiehet nostivat esille alkuluokan luokanopettajien tilanteen, jossa on ollut vuosittain vaihtuvuutta. Esimiehet olivat yksimielisiä siitä, että luokanopettajia ei pidä vaihtaa alkuluokilla vuosittain vaan työntekijöiden pitää voida keskittyä omaksumaan miten moniammatillisessa tiimissä toimitaan niin, että jokaisen työntekijän ja ammattikunnan osaaminen ja vahvuudet saadaan hyödynnettyä alkuluokassa lasten parhaaksi.

Esimiesten ryhmäkeskustelussa tämän palautteen myötä nousi esille se, kuinka tärkeää on että toiminta ja työskentely alkuluokassa tehdään näkyväksi niin työyhteisössä työkavereille kuin lasten vanhemmille. Alkuluokissa toimitaan eri tavalla kuin lasten vanhempien kouluaikaan. Tämä tuo haasteita sille, että perustellaan ja tehdään uusi toimintatapa näkyväksi vanhemmille. Esimiesten keskustelussa todettiin, että esimiesten tehtävänä on organisoida ja järjestää henkilöstölle rakenteet ja kohtaamisenpaikat, joissa on mahdollista keskustella edellä olevista asioista moniammatillisesti. Oman koulun henkilöstön keskuudessa on paljon olettamuksia liittyen esim. alkuluokkaan. Työyhteisössä on käytävä keskustelua yli tiimirajojen, jotta tietoisuus toistemme työstä kasvaa.

Esimiehet toivat haastattelussa esille, että he ovat saaneet vanhemmilta suoraa palautetta liittyen alkuluokkien lapsiryhmien muutoksiin ja alkuluokkien rakenteen muutoksiin. Haastattelussa esimiehet kertoivat, että tulevaisuuden suunnitteleminen on erittäin haasteellista seuraavina viitenä vuotena, koska uuden koulun rakentaminen on alkamassa ja suurin osa koulusta ja alkuluokistakin tulee toimimaan lähivuodet parakeissa. Lisäksi esikouluun tulevien lasten lukumäärä vaihtelee vuosittain, joka tuo omat haasteet seuraavien alkuluokkien lapsiryhmien suunnitteluun. Esimiesten kehittämisideana on, että uuden koulurakennuksen suunnittelussa tullaan huomioimaan nykyiset haasteet ja ison koulun sisälle rakentuu mahdollisesti pieniä kouluja esiopetuksesta kuudenteen luokkaan, jotka toimivat omassa ”siivessään”. Esimiesten visiona on, että tulevaisuudessa tiimit rakentuvat 0 – 6 luokkaan eikä niin että saman ikäryhmän kanssa toimivat aikuiset ovat samassa tiimissä. *Esimiesten kysymys on: lisäksi tällainen tiimirakenne tietoisuutta toistemme arjesta pienten ja isojen kesken niin lasten kuin aikuisten keskuudessa?*

Varhaiskasvatuksen palvelupäällikön ja kahden lähipäiväkodin lähiesimiehen kanssa on keskusteltu näistä palautteista ja päiväkotien ensi syksyn toiminnan suunnittelussa on huomioitu viisivuotiaiden yhteinen toiminta. Samoin työntekijöiden vierailuista alkuluokkaan ja päiväkotiin on keskusteltu alueen lastentarhanopettajien yhteistyöpalaverissa kesäkuussa ja henkilöstö oli hyvin motivoitunut näihin vierailuihin puolin ja toisin. Esimiesten näkökulmasta tämä varmasti kehittää henkilöstön mahdollisuuksia ja innokkuutta työkiertoon eri yksiköissä varhaiskasvatuksen ja alkuluokkien kesken. Työntekijän on helpompi ajatella työpaikan muutosta, jos tuntee ja tietää esim. millaista on työskennellä alkuluokassa.

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten alkuluokkaa ja sen toimintaa tulisi kehittää asiakkaiden näkökulmasta sekä arvioida alkuluokkaa ja sen toimintaa Bikva-menetelmällä. Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena oli, että työntekijät ja esimiehet löytäisivät kehittämisideoita ja välineitä alkuluokan kehittämiseen.

Alkuluokan vanhempien ryhmähaastattelussa tuli esille vanhempien näkemykset alkuluokan vahvuuksista ja hyvistä puolista. Kehitettävänä asioina nousivat esille alkuluokan ja sen toiminnan tekeminen näkyväksi sekä perustelut, miksi alkuluokassa toimitaan pienryhmissä, ikätasoisissa ryhmissä ja koko lapsiryhmän kanssa. Lisäksi vanhemmat nostivat esille nivelvaiheen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja alkuluokkaan. Vanhemmat kokivat saavansa vaikuttaa alkuluokkien toiminnan kehittämiseen, koska heidän ryhmähaastattelun palaute käsiteltiin yhdessä työntekijöiden ja esimiesten kanssa.

Alkuluokan vanhempien palaute käsiteltiin työntekijätasolla moniammatillisesti ja työntekijät suhtautuivat vanhempien arviointiin ja palautteeseen hyvin rakentavasti ja pyrkivät löytämään kehittämisideoita ja erilaisia ratkaisuja. Työntekijöiden ryhmähaastattelun keskeiset tulokset liittyivät alkuluokan toiminnan ja työn näkyväksi tekemisen, yhteisen keskustelun lisääminen työyhteisössä liittyen alkuluokkaan ja esi- ja alkuopetuksen tulevaisuuteen sekä nivelvaiheeseen alkuluokasta kolmannelle luokalle. Kolmantena keskeisenä tuloksena oli nivelvaiheen kehittäminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja tässä yhteistyön kehittäminen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ja alkuluokan kesken.

Esimiesten ryhmähaastattelun tulokset liittyivät alkuluokan henkilöstön pysyvyyteen ja siihen, että alkuluokan henkilöstöllä olisi mahdollisuus perehtyä ja keskittyä omaksumaan moniammatillinen tiimityö. Toisena kehittämistuloksena oli keskustelun lisääminen työyhteisössä liittyen alkuluokkaan ja esi- ja alkuopetuksen tulevaisuuteen liittyen. Työyhteisössä tulisi käydä keskustelua yli tiimirajojen, jotta tietoisuus toistemme työstä voisi kasvaa. Myös esimiesten ryhmähaastattelun tuloksena nousi esille nivelvaihe varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja alkuluokkaan.

Bikva-malli valittiin opinnäytetyön menetelmäksi, koska siinä arviointi on asiakaslähtöistä ja sen tavoitteena on luoda uutta ymmärrystä ja kehittää palveluja. Bikvan lähtökohtana on, että asiakkailla eli alkuluokan vanhemmilla on oleellista tietoa, joka auttaa alkuluokan toiminnan kehittämässä. Tämä näkökulma toteutui opinnäytetyössä erittäin hyvin. Alkuluokan vanhemmilta saatiin sellaista tietoa, jota ei ole saatu aikaisemmissa sähköisissä kyselyissä, vanhempainilloissa tai keskusteluissa. Myös Bikva-mallin ryhmähaastattelu toimi ja niissä keskityttiin isompiin asiakokonaisuuksiin ja teemoihin ja yksittäiset henkilökohtaiset kokemukset eivät tulleet esille. Vanhempien haastattelussa saatiin tuloksena sellaiset asiat, joita voidaan tulevaisuudessa kehittää ja arvioida uudelleen.

Tämän opinnäytetyön tulokset, jotka saatiin Bikva-menetelmällä, kertovat yhden koulun alkuluokkien vanhempien palautteen ja arvioinnin. Tuloksia ja kehittämisenäkemyksiä voidaan hyödyntää myös muiden koulujen alkuluokkien kehittämässä. Alkuluokkien toiminta on eri kouluilla erilaista, mutta tämän opinnäytetyön tulokset voivat auttaa alkuluokan kehittämistyössä myös muissa kouluissa.

Työntekijöiden ryhmähaastattelu mahdollisti sen, että vanhempien palaute jaettiin suoraan työntekijöille. Vanhempien palaute sisälsi uutta tietoa ja työntekijät pohtivat miten alkuluokan toimintaa voidaan kehittää vanhempien palautteen ja arvioinnin mukaisesti. Työntekijöitä olisi voinut enemmän haastaa pohtimaan vanhemmilta saadun palautteen perusteluita ja syitä työntekijöiden ryhmähaastattelun aikana. Siltä osin Bikva- menetelmän toinen vaihe ei täysin toteutunut. Toisaalta on erittäin hyvä ja positiivinen asia, että työntekijät olivat valmiita ja innostuneita kehittämään alkuluokan toimintaa vanhemmilta saadun palautteen mukaisesti.

Esimiesten haastattelun tulokset olivat jollakin tasolla esimiesten tiedossa, mutta niiden merkitys täsmentyi ja syventyi, kun esimiesten kanssa käsiteltiin vanhempien ja työntekijöiden arvioinnit ja palautteet. Esimiehet tulivat tietoisemmaksi siitä, mihin asioihin on keskityttävä tulevaisuudessa.

Tämä opinnäytetyö tuotti uutta tietoa alkuluokasta ja sen toiminnassa vanhempien näkökulmasta sekä työntekijöiden ja esimiesten kehittämisenäkemyksiä. Tämän opinnäytetyön tuloksien perusteella voidaan kehittää alkuluokkaa ja sen toimintaa niin että vanhemmat ja työyhteisö tulevat tietoisemmiksi uudesta tavasta toteuttaa esi- ja alkuopetuksen yhteistä arkea.

Alkuluokan työntekijöiden tulevaisuuden haasteena on saada vanhemmat ymmärtämään, että jotta nämä alkuluokan vahvuudet ja hyvät puolet ovat mahdollisia, niin se vaatii uudenlaista toimintakulttuuria ja tapaa toimia ja oppia erilaisissa ryhmissä alkuluokkapäivän aikana. Johtamisen ja esimiestyön on tulevaisuudessa mahdollistettava pitkäjänteinen tiimityöskentely alkuluokassa ja työyhteisössä on luotava keskustelua yli tiimirajojen, jolloin on mahdollista tehdä omaa työtä näkyväksi toiselle.

Varhaiskasvatuksen ja esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä ja yhteistä keskustelua on kehitettävä tulevaisuudessa. Tulevien esioppilaiden vanhemmat esittävät ensimmäiset esiopetukseen ja alkuluokkaan liittyvät kysymykset varhaiskasvatuksen henkilöstölle, joten on ensiarvoisen tärkeää, että vanhemmat saavat oikeanlaista ja luotettavaa tietoa päiväkodin tutuilta työntekijöiltä.

Alkuluokan tavoitteena on, että lapsi saa edetä oppimisessaan oman kasvun ja kehityksensä mukaisesti. Vanhempien ryhmähaastattelu osoitti, että vanhemmilla on tietoa alkuluokan vahvuuksista ja hyvistä puolista, joiden avulla voidaan saavuttaa tämä alkuluokan tärkein tavoite. Tästä on hyvä jatkaa alkuluokan kehittämistä yhdessä vanhempien, työyhteisön, esimiesten ja varhaiskasvatuksen väen kanssa!

LÄHTEET

Brotherus, A., Hytönen, J. & Krokfors, L. 2002. Esi- ja alkuopetuksen didaktiikka. Helsinki:WS Bookwell Oy.

Forss-Pennanen, P. 2006. Uuden oppimista, kokeilua ja pohtimista. Yhteisöllisiä ja yksilöllisiä oppimispolkuja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Kasvatustieteen väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Chydenius-instituutti – Kokkolan yliopistokeskus. [viitattu 28.2.2013]. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18017/951-39-2596-x.pdf?sequence=1>

Halttunen, M. 2013. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö Hollolassa [sähköposti]. Vastaanottaja Pihlaja, M. Lähetetty 28.2.2013

Heikkilä, M., Välimäki, A-L. & Ihalainen, S-L. 2007.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes. [viitattu 13.3.2013]. Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf?sequence=1

Hollola 2008. Hollolan kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman kuntakohtaisen osion päivitys 9.12.2008 [viitattu 14.3.2013]. Saatavissa: http://www.hollola.fi/sosiaali/paivahoi/Esi_ja_perusopetuksen_kuntakohtainen_opetussuunnitelma_9_12_2008.pdf

Hollola 2011. Hollolan ja Kärkölän esi- ja perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma 14.6.2011 [viitattu 14.3.2013] Saatavissa: http://www.hollola.fi/sivistys/koulu/Esi-ja_perusopetuksen_paikallinen_opetussuunnitelma_14-6-11_ja_13-12-11.pdf

Hollolan kunta. 2013. Alkuluokkainfo esikoululaisen vanhemmille. Esite.

Hänninen, K., Julkunen, I., Hirsikoski, R., Högnabba, S., Paananen, I., Romo, H. & Thomasén, T. 2007. Asiakkaat oppimisen käynnistäjinä. Raportti BIKVA-arviointimenetelmän oppimisen kehistä. Stakes, Raportteja 6/2007. Helsinki 2007.

Högnabba, S. 2008. Muuttaako asiakkaan puhe työkäytäntöjä? Tutkimus Bikva – arviointimenetelmän vaikutuksista. Stakes, Raportteja 34/2008. Helsinki 2008. [viitattu 7.4.2013]. Saatavissa:

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75525/R34-2008-VERKKO.pdf?sequence=1>

Ketola, T. 2009. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö. Tapaustutkimus sivistystoimen alaisuudessa työskentelevien esi- ja alkuopettajien yhteistyöstä. Kasvatustieteen pro gradu – tutkielma. Tampereen yliopisto, Opettajankoulutuslaitos, Hämeenlinna.

Krogstrup, H. 2004. Asiakaslähtöinen arviointi. BIKVA – malli. Stakes/ FinSocin julkaisu, joka pohjautuu Krogstrupin (1997) tanskankieliseen väitöskirjaan ”Brugerinddragelse og organisatorisk læring i den siciala sektor. [viitattu 24.2.2013]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/File/8579b014-b4a9-4ddd-8f14-1a40136f2b2f/bikva.pdf>

Leppälä, R. 2007. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun kehittäminen yhdistetyssä esi- ja alkuopetuksessa. Väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Oulun yliopisto. Acta Universitatis Ouluensis. Series E, Scientiae rerum socialium, 86. [viitattu 28.2.2013]. Saatavissa: <http://herkules oulu.fi/isbn9789514283598/isbn9789514283598.pdf>

Opetushallitus. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. [viitattu 13.3.2013]. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf

Opetushallitus. 2010. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. [viitattu 13.3.2013]. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/131115_Esiopetuksen_opetussuunnitelman_perustee t_2010.pdf

Pulkkinen, L. & Launonen, L. 2005. Eheytetty koulupäivä. Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen. Helsinki:Edita Prima oy.

Tuovinen, M. 2010. Esi- ja alkuopetus opetuksellisena jatkumona: Luokanopettajien ja lastentarhanopettajien ajatuksia esi- ja alkuopetuksen yhteistyön käytännöistä yhden työparin tapauksessa. Kasvatustieteen pro gradu – tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Filosofinen tiedekunta.

LIITTEET

LIITE 1. RYHMÄHAASTATTELUPYYNTÖ ALKULUOKAN VANHEMMILLE

Hei,

Olen Marianne Pihlaja ja täydennän opintojani Lahden ammattikorkeakoulussa. Opiskeluni ovat loppusuoralla ja jäljellä on opinnäytetyö, jonka teen Kalliolan koulun alkuluokista. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää miten alkuluokkaa ja sen toimintaa tulisi kehittää asiakkaiden mielestä.

Opinnäytetyö toteutetaan ryhmähaastatteluna, johon osallistuu 4 – 6 alkuluokan vanhempaa. Vanhempien tehtävänä on keskustella alkuluokasta: mitkä asiat alkuluokassa toimivat ja ovat hyviä? Millaisia asioita olisi hyvä kehittää?

Haastattelutilanne on luottamuksellinen ja avoin. Kirjaan keskustelun aikana reaaliaikaisesti vanhempien arviointia ja palautetta alkuluokasta. Kirjattu dokumentti on vanhempien nähtävänä kosketustaululla ja vanhemmat voivat tarkentaa ja muuttaa kirjattua dokumenttia keskustelun kuluessa. Kenenkään yksittäisen osallistujan mielipide / näkemys ei tule esille opinnäytetyössä tai tämän arviointiprosessin aikana.

Toivon, että haluatte osallistua ryhmähaastatteluun ja alkuluokan kehittämiseen. Ryhmähaastattelu olisi keskiviikkona 22.5. tai torstaina 23.5. klo 14.30 alkaen alkuluokka C:ssä. Vastaatteko minulle pikaisesti sopivatko ajankohdat tai toinen niistä teille ja että olette halukkaita osallistumaan haastatteluun. Varmistan ajankohdan, kun olen saanut vanhempien vastaukset. Vastaan mielelläni opinnäytetyötäni koskeviin kysymyksiin.

Aurinkoisin terveisin Marianne Pihlaja

puh. 044- 7801 645 marianne.pihlaja@hollola.fi

LIITE 2.

Tiedonhaun kriteerit

Mukaanottokriteerit	Poissulkukriteerit
<ul style="list-style-type: none"> Tutkimukset ovat suomenkielisiä Tutkimuksen tulee käsitellä esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä tai yhdistettyä esi- ja alkuopetusta Tutkimus voi olla myös elektroninen aineisto 	<ul style="list-style-type: none"> Tutkimus on julkaistu vuosina 2000 – 2013

Tiedonhaun toteutus

Haun ajankohta	Tietokanta	Hakutermit	Hakutulos / valittu määrä	Valitut tiedon lähteet
1.7.2013	Nelliportaali	esiop? AND alkuop?	123	
1.7.13 edellistä hakua tarkennettiin	Nelliportaali	yhteisty?	32	
1.7.2013	Nelliportaali	esi- ja alkuop? AND yhteisty?	1	Leppälä, R. 2007. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun kehittäminen yhdistetyssä esi- ja alkuopetuksessa. Väitöskirja. Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Oulun yliopisto. Acta Universitatis Ouluensis. Series E, Scientiae rerum

				socialium, 86.
2.7.2013	Melinda	esiopetus AND alkuopetus AND yhteistyö	83 / 1	Forss – Pennanen, P. 2006. Uuden oppimista, kokeilua ja pohtimista. Yhteisöllisiä ja yksilöllisiä oppimispolkuja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Kasvatustieteen väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Chydenius-instituutti – Kokkolan yliopistokeskus.
2.7.2013	Melinda	yhdistet? AND esiop? AND alkuop?	2 / 1	Leppälä, R. 2007. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun kehittäminen yhdistetyssä esi- ja alkuopetuksessa. Väitöskirja. Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Oulun yliopisto. Acta Universitatis Ouluensis. Series E, Scientiae rerum socialium, 86.

Lisäksi opinnäytetyön tietoperustassa on hyödynnetty Opetushallituksen julkaisuja esi- ja alkuopetuksesta, Stakesin raportteja liittyen Bikva- menetelmään sekä muuta kirjallisuutta liittyen esi- ja alkuopetuksen yhteistyöhön.